

INTERNET NEWS MODELS AND MECHANISMS OF MEDIA PRODUCTS

Beknazarov Kamoliddin Tursunpulatovich

Independent researcher, Uzbek University of Journalism and Mass Communications

Abstract: As a key element of commercialization, the news segment of the Internet OAU is very complex in nature: the article is technical, the form is legal, the purpose is socio-economic. Each of its components requires the provision of serious information (information-technological, information-analytical), which is the basis of the process of commercialization of media systems.

ИНТЕРНЕТ ОАВ АХБОРОТ МОДЕЛЛАРИ ВА МЕДИА МАҲСУЛОТЛАРИНИ ТИЖОРАТЛАШТИРИШ МЕХАНИЗМЛАРИ

Бекназаров Камолитдин Турсунпўлатович

мустақил тадқиқодчи, Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялари университети

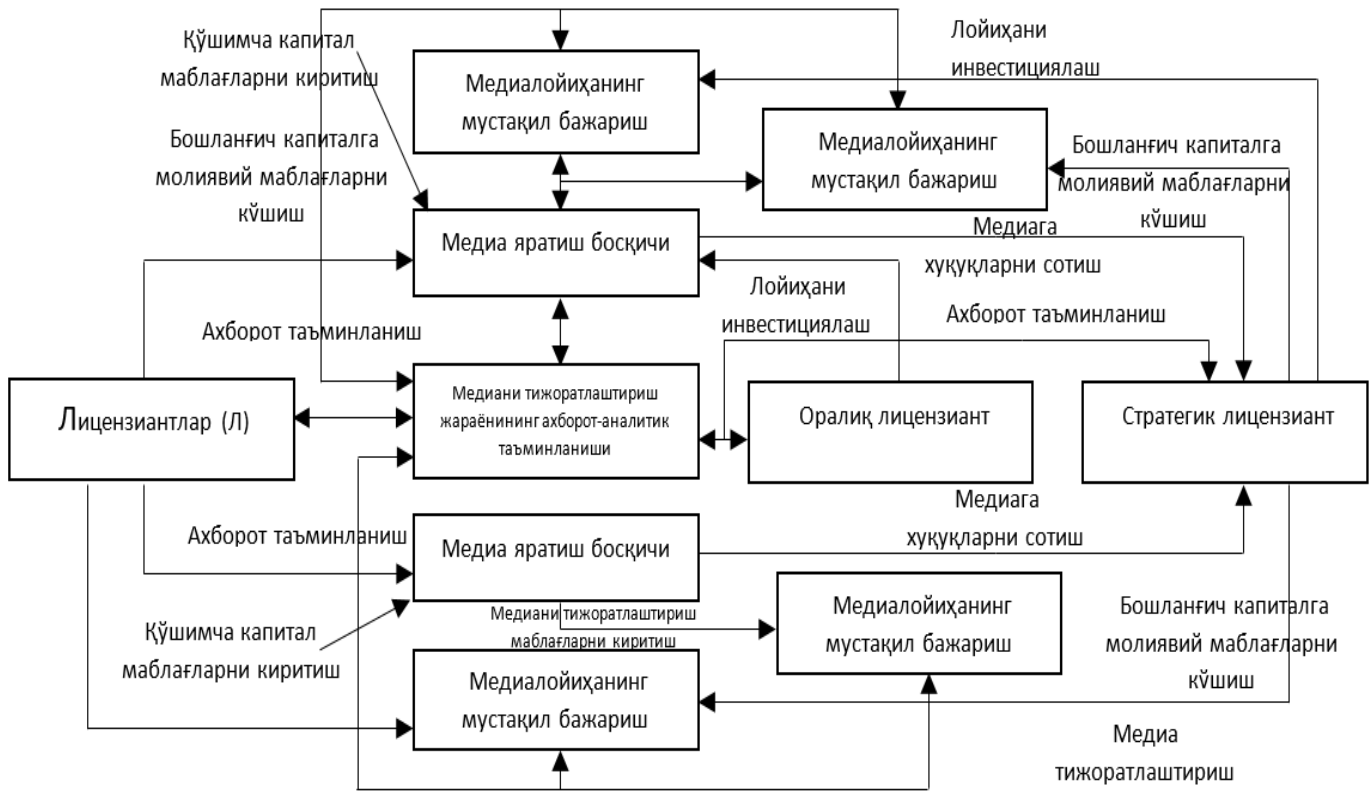
Тижоратлаштиришнинг асосий элементи сифатида Интернет-Оавнинг янгиликлар сегменти табиатан жуда мураккаб: модда техник, шакли қонуний, мақсади ижтимоий-иқтисодий жihatдан. Унинг ҳар бир таркибий қисми ОАВ тизимларини тижоратлаштириш жараёнининг асоси бўлган жиддий ахборот (ахборот-технологик, ахборот-таҳлилий) таъминотини талаб этади.

Тижоратлаштириш нуқтаи назаридан турли жараёнлар ишлаб чиқариш талабига жавоб берадиган янгиликларни яратувчи ва медиа истеъмолчиларини хошиш-истакларини қондирувчи, тижоратлаштириш учун шароит яратувчи ягона ахборот ва инновация жараёнига бирлаштирилади (1-расм). Интернет-медиа тизимларини тижоратлаштириш жараёнининг ахборот-ташкилий модели тижоратлаштириш (лицензиат(Л), оралик(ПЛ) ва стратегик лицензиат (СЛ) субъектлари иштирокида уларни амалга ошириш вариантларини қидириш тартиби ва усулларини белгилайди.

Модель тўлиқ бўлмаган босқичлари "фикр", "медиа маҳсулот устида ишлаш жараёни", "тайёр медиа маҳсулот", шунингдек интеллектуал мулк шаклида асосий натижаларини ҳимоя қилиш бўйича хомаки ҳужжатлар билан, шу жумладан, бир медиа маҳсулот ҳаёт цикли барча босқичларида ишлатилади.

Модель медиа маҳсулотни амалга ошириш учун икки босқичга бўлинади:

1-босқич-медиа маҳсулотни яқунлаш ("ғоя", "медиа маҳсулот устида ишлаш", "тайёр медиа маҳсулот" босқичларини яқунлашда ва медиа фаолиятининг асосий натижаларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш ҳужжатларини тайёрлашда иштирок етиш)

Расм 2. Медиа тижоратлаштириш жараёнининг ахборот таъминоти механизми

Ахборот ва медиа фаолиятини тижоратлаштиришни ташкилий функционал тизимнинг мураккаб кўп компонентли вазифадири [Трусов А.В.]. Оммавий ахборот воситалари фаолиятини тижоратлаштириш жараёнида ҳолатлар маконини ахборот S ва ташкилий жиҳатдан қўллаб-қувватлашни бошқариш ҳолати ихтиёрий вақт оралиғида t асосий бешта таркибий қисмни ўз ичига олади:

S_1 – бажариш учун белгиланган ва мувофиқ кутиб вазифалари (буюртмалар) мажмуи (у ташкил етилган бўлса); S_2 – маҳсус ускуналар, дастурий таъминот фойдаланиш, иш ўринлари, ρ^A бир тўпламдаги жалб ходимлари; A ; S_3 – жалб ходимлари ρ^V тўпландан V ; S_4 – кўриб чиқиладиган даврда олинган маблағлар ҳажми (жорий ой); $C_{\text{пр}}(t_y)$; S_5 – тўпланган жорий харажатлар ҳажми $C_T(t_y)$.

S_1 компонентаси S ҳолатлар маконида кирувчи хизмат сўровлари оқимини ижро учун олинмаган буюртмалар тўпланини чеклаш учун мўлжалланган, маълум узунликдаги буюртма қилинган бит майдони деб таърифлади. $S_2 \in S$ компонентаси учун бундай ёндашув биз учун номақбул яъни бошқа буйруқларга нисбатан якуний характердаги воқеалардан кейин бу тартибни қондириш жараёнида бажарилган хизматнинг сонини ўзгартириш қийинчилик тўғдиради. $S_3 \in S$ компонентасига бажарилган буйруқларнинг элементар функцияларини тақсимланишини бошқариш вазифаси юклатилади.

Бундай компонентани матрица шаклида лойиҳалаш таклиф этилади $M = |V|x|A|$, сатрлари шахсан ходимларга, устунлари - ахборотни қўллаб-қувватлаш билан шуғулланувчи ускуналарга берилади. Компонентлар $S_4, S_5 \in S$ мос равишда мустақамлаш мақсадга мувофиқ $C_{\text{пр}}$ ва жорий харажатлар C_T , ахборот дастурий таъминот билан боғлиқ.

Компонентлар $S^{n_1 n_2}$ маълумоти билан ахборот қўллаб-қувватлаш учун ариза асосий воқеалар тузатиш n_2 ёки рақам n_1 вақтида.

Тасвирлаш ва хотирада сақламаслик учун кўплаб юзлаб функцияларни ўзгартириш γ_1 и γ_2 , улар келиши билан уларни автоматик шакллантириш тартиби таклиф этилади. Бунинг учун ёрдамчи маълумотларнинг айрим маълумотлар базасини яратиш керак.

Функционал кўриниш билан таклиф этилган ахборот ва ташкилий модели асосида, ахборот қўллаб-қувватлаш механизмларини ишлаб чиқилган (расм. 2) медиани тижоратлаштириш жараёнини бошқариш имконини берувчи, тижоратлаштириш объектининг ташқи ва ички омиллари хусусиятлари ҳақидаги билимлардан фойдаланиб, ўзига хос муаммолар ечимидир.

Медиа ривожлантириш ва амалга ошириш имконияти тадқиқот ахборот қўллаб-қувватлаш илмий ва муҳандислик салоҳияти, илмий-техник ва бозор ахборот кидирув, илмий ва муҳандислик-техник ишчилар фикрини полл ва корхонанинг мавжуд салоҳияти доирасида инновацион лойиҳа амалга ошириш имконияти тадқиқот таърифини ўз ичига олади.

Ишлаб чиқарилган инновацион маҳсулотни бозорда мустақил амалга ошириш истиқболларини баҳолашга имкон берувчи механизмлар, биринчи навбатда, медиаривожланиши натижалари тўғрисидаги маълумотларни тўплаш ва таҳлил қилишни ўз ичига олиши керак.

Ушбу механизм медиа тижоратлаштириш ва ривожлантиришни таҳлил қилишга қаратилган ва унга асосий турдаги вазифалар билан белгиланади: минтақавий муаммоларни ахборот мониторинги, тегишли бошқарув органлари учун муқобил бошқарув ечимларини тайёрлаш (вазият ҳисоботлари, муаммоларни кўриб чиқиш ва

уларни ҳал қилиш ёндашувлари, прогнозлар ва бошқалар.); юқори органлар учун таҳлилий материалларни тайёрлаш; ахборот-таҳлилий маҳсулот ва хизматларни шакллантириш.

Медиа фаолиятинг натижаларини тижоратлаштириш самарадорлигини баҳолаш учун куйидаги кўрсаткичлар гуруҳлари таклиф этилади.

Қиймати кўрсаткичлари: минтақа корхоналари ишлаб чиқариш тадқиқот интенсивлиги ўлчовини тавсифловчи, минтақа медиа бюджети бирлиги қиймати; лицензия, ноу-хау қиймати; медиа компаниялар яратиш учун харажатлар; минтақавий маблағларнинг мавжудлиги, тадқиқот ташаббусларини ривожлантириш ва минтақавий илмий-техник дастурлар ва лойиҳаларни амалга ошириш қўллаб-қувватлаш минтақавий мақсадли дастурлар.

Медиа корхоналарида инновацион жараён динамикасини тавсифловчи кўрсаткичлар: инновация; медиа (медиа технология) ишлаб чиқиш жараёни давомийлиги, янги маҳсулот ишлаб чиқаришни режалаштириш ва янги маҳсулот ишлаб чиқариш сикли.

Фойдаланган адабиётлар:

1. Горохов В.М. Гринберг Т.Э. Интерактивная журналистика: путь в будущее//От книги до интернета. Журналистика и литература на рубеже нового тысячелетия//21 век информация и общество//МГУ, 2000.
2. Лазутина Г.В. Основы творческой деятельности журналиста. М., Аспектпресс, 2004.
3. Лащук О.Р. Редактирование информационных сообщений. М., 2004.
4. Тертычный А.А. Жанры периодической печати. М., Аспектпресс, 2002.
5. Adams, M. Mac. Inventing An On-line Newspaper / M. Adams // Interpersonal Computing & Technology. Volume 3, №3. 1995.
6. Wolf, M. Abstracting reality: art, communication, and cognition in the digital age Lanham / M. Wolf // Md. : University Press of America. 2004.
7. Акопов, А. И. Электронные сети как новый вид СМИ / А. И. Акопов // Филологический вестник РГУ. 1998. № 3.